

Gastenhuis Dordrecht

Sfeer, rust en comfort in een oud schoolgebouw

Het Gastenhuis is een nog vrij jonge, landelijke organisatie, met woonvoorzieningen voor mensen met dementie. Inmiddels zijn er 22 vestigingen verspreid over het hele land. Het eerste Gastenhuis was die in Dordrecht. Zij bestaat nu zes jaar. Er wonen twintig bewoners. Zij worden begeleid door een team van dertig medewerkers in vaste dienst. Plus zestien vrijwilligers. Het echtpaar Ronald en Trudie Zwiers geeft er leiding aan. Het Dordtse Gastenhuis is gevestigd in een voormalig schoolgebouw. Als Ronald en Trudie wordt gevraagd waar ze werken, dan gaat er bij de Dordtenaren bij de term 'Het Gastenhuis' niet onmiddellijk een lichtje branden. Maar bij 'de oude School Vest' des te meer. Een gesprek over de herbestemming van een markant schoolgebouw. *tekst Frits Maas*

Dit gebouw ziet er aan de gevelkant gesloten en massief uit. Binnen is er veel ruimte en licht.

RZ: Ons gebouw is van 1913. Het ontwerp was er dus al eerder. Ja, dat massieve vond men in die tijd kennelijk aanvaardbaar. Maar als je goed kijkt, zijn er wel de verspringende voorgevel en de ornamenten daarin. Het was eerst een gemeenteschool, een openbare lagere school. SCHOOL No.12 staat op de gevel. Al vroeg ging de school over naar een vereniging, de ook nu nog volop actieve Dordtse Schoolvereniging. Ouders en opvoeders met kinderen op haar scholen zijn nog steeds automatisch lid van de vereniging, vormen een deel van het bestuur.

Zorgechtpaar Ronald en Trudie Zwiers in een van de zorgappartementen. Foto Christian van Houwelingen.

Bijna een eeuw bestond de school. In oktober 2016 ging School Vest er toch uit, naar een nieuwe locatie, vlakbij, ook in de binnenstad.

TZ: Op den duur was het gebouw echt op, versleten. Het was koud, tochtig, het lekte. De eenheid was ook verloren gegaan. Iedere wand had zo zijn eigen kleurtje. Omdat de school bleef groeien ontstond er steeds meer ruimtegebrek. Naar de huidige normen zou het gebouw misschien ook wel worden afgekeurd.

Het schoolbestuur koos voor nieuwbouw in plaats van een ongetwijfeld heel dure renovatie. Na deze verhuizing was de school nog tijdelijk in gebruik bij andere Dordtse binnenstadscholen. Daarna was er leegstand met antikraak.

Rond 2015 lieten de initiatiefnemers van Het Gastenhuis al het oog op het gebouw vallen.

RZ: Ja, en de gemeente werkte ook goed mee. De burgemeester in die tijd, Arno Brok, nu Commissaris van de Koningin in Friesland, toonde zich warm voorstander van herbestemming van oude gebouwen in de stad. Er was heel wat te doen. Werk voor architecten en vooral ook binnenhuisarchitecten. Een Welstandcommissie die steeds meekeek. En, heel praktisch, een uitvoerder in het proces van verbouwen, van aanpassing, die zo zijn eigen inbreng had. Trudie en ik werden al een kleine twee jaar voor de opening aangenomen en mochten af en toe meekijken met die verbouwing. Veel zaken liepen plotseling door elkaar heen. De formule, de uitgangspunten en visie van een Gastenhuis om te beginnen. Woonplekken creëren in oude, centraal gelegen panden in bestaande woonwijken. Kleinschalig wonen met elkaar. Vier-en-twintig uren zorg. Een eigen appartement voor iedere bewoner met liefst eigen, vertrouwd, van huis meegenomen meubilair.

TZ: En er was nog meer aan wensen en eisen. Een toilet en eigen badkamer in ieder appartement, een grote centrale keuken, een terras, dat gemakkelijk vanuit de gezamenlijke woonkamer bereikbaar moest zijn. Eigen parkeerplaatsen ook, niet onbelangrijk in een overvolle binnenstad. Van grote lijnen tot kleine

Voorgevel, detail voorgevel, trappenhuis. Foto's Christian van Houwelingen

details, het moest allemaal worden bekeken. En dat over drie verdiepingen.

Jullie kwamen zelf ook hier te wonen.

TZ: Voor onszelf gold de afstemming voor onze eigen woning binnen het gebouw. Dat is een deel van de formule. Als 'zorgchtpaar' is het goed in de locatie te wonen, dicht bij de andere bewoners. We vormen voor hen een bekend gezicht, als het nodig is een vertrouwd baken.

Bleef er nog wat van de oude school over?

TZ: Gelukkig wel. Voortdurend werd de vraag gesteld wat bewaard moest worden en wat niet. De buitenkant van het gebouw is geheel behouden gebleven. Die valt bij de gemeente onder het beschermd stadsgezicht. Maar binnen lukte het ook om essentiële elementen overeind te houden. De brede trappen, de granieten vloeren, de balken op zolder, de glas-in-lood ramen. Ook minder in het oog springende elementen bleven overeind. Aan de wanden van de gangen zijn bijvoorbeeld de massieve houten lijsten, waar vroeger de haken voor de jassen geschroefd waren, behouden gebleven. Keurig geschilderd inmiddels, dat wel. Kenmerkend van de school uit vroegere tijden zijn de nog steeds aanwezige hoge vensterbanken; naar buiten kijken was er vroeger vanaf je schoolstoeltje, maar dus ook nu nog vanuit je luie stoel, niet bij.

Herkennen de bewoners nog iets van het gebouw als 'school'?

RZ: Niet echt. Kan ook niet anders. Bijna iedereen heeft in zijn jeugd niet op De Vest, maar op een andere school gezeten. Onze bewoners ervaren het gebouw soms eerder als een hotel: boven slapen in je eigen kamer, beneden met elkaar zitten, praten en eten. Wel zijn er af en toe bezoekers, kinderen, kleinkinderen, die hier leerling waren. Dan gaat er vaak een heel vat met herinneringen open. Zo leren wij ook nog steeds over

de achtergronden van het gebouw en het schoolleven. TZ. Het gaat dan vooral om mensen met een achtergrond in de binnenstad. Dat we midden in de stad zitten is echt belangrijk. Ook voor onze bewoners. Velen van hen zijn nog best in staat, onder begeleiding, buiten indrukken op te doen. Dan is voor hen de markt dichtbij, maar we hebben daartoe ook contact met de bioscoop en het museum op loopafstand. Onze bewoners hebben af en toe hun beperkingen door de dementie, maar ze horen er in sociaal opzicht nog wel zoveel mogelijk bij.

Het ziet er nu zes jaar na de opening allemaal prima uit. Het onderhoud zal echter nogal wat aandacht en vooral ook geld vergen.

RZ: Voorlopig kunnen we met het gebouw vooruit. Het is in redelijke mate toekomstbestendig. Wel spelen zaken als duurzaamheid en energieverbruik. De gangen en trappenhallen, de centrale woonruimte op de begane grond, het is hier allemaal ruim en vooral hoog. Lastig en vooral duur om dat allemaal te verwarmen. Bij de herinrichting zijn er veel voorzetwanden tegen de muren geplaatst. Dat scheelt energie. De plafonds zijn vaak vier meter hoog en de vele oude ramen hebben nog enkel glas. In de appartementen en ook in onze eigen woning. De energierekening speelt dus uiteraard in het hele gebouw een heel belangrijke rol. Over zonnepanelen op onze grote daken zou ook wel nagedacht kunnen worden. Maar de gemeente en de Welstandscommissie zijn terughoudend bij toestemming voor het plaatsen van die panelen op monumentale gebouwen. Overigens ligt dit soort zaken wat buiten onze dagelijkse werksfeer. Wij geven in onze rol als 'zorgchtpaar' vooral aan, wat de voor- en nadelen kunnen zijn van allerlei aanpassingen voor het comfort van de bewoners. Sfeer, rust en comfort voor onze bewoners, daar gaat het in dit voormalige schoolgebouw toch vooral om.

Hetgastenhuis.nl